

BU SAYIDA...

"Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak!"

Son 25 yılda en çok duyduğumuz sözlerden biri de bu olsa gerek. 11 Eylül, Arap Baharı, Gezi, büyük çevre felaketleri, yangınlar, seller, savaşlar, son olarak pandemi ve 6 Şubat depremleri çeşitli ağızlardan "Hiçbir şey eskisi gibi olmayacak" lafını duyduğumuz kırılma noktaları oldu. Yıkımlar ve felaketlere bir noktada dur denilmesi gerektiğine olan inancımızla bazen bizler de bu söze biraz inanmak istedik. İstedik ama gerçekten hatalardan dönüşler, aynı yanlışları tekrarlamamak konusunda mesafe alabildik mi?

Yaşadığımız bölgenin bir deprem coğrafyası olarak tariflenmiş olduğunu hepimiz biliyoruz. Çözüm belli: Dirençli kentler yaratmamız gerekiyor. Üstelik ekonomimizin merkezinde de uzun süredir inşaat sektörü var. Bu ekonomi kentler yaratmakta gayet maharetliliğini gösterdi. Ama kentlerin başına dirençli sıfatını koyabildiğini söyleyemiyoruz. Söyleyemiyoruz çünkü 1999 Gölcük depremi'nden bugüne geçen 25 yılda can ve mal kayıpları ile felakete dönüşen altı büyük deprem yaşadık. Son olarak 6 Şubat tarihli depremlerde resmî açıklamalara göre en az 50 bin insan yaşamını yitirdi. Sayılara dökemediğimiz acıların geride kalanlara yüklendiğini biliyoruz. Bölgedeki maddi kaybın uzmanlar 100-150 milyar dolar aralığında olduğunu söylüyor.

Sorun sadece afetlere karşı risk azaltma aşamasıyla sınırlı değil! Afete yönelik hazırlık, müdahale, toparlanma ve yeniden inşa aşamalarının her birine ilişkin koordinasyon, kurumsal kapasite eksiklikleri ve altyapı yetersizlikleri dikkate alındığında olumlu bir ilerlemeden ziyade belirgin bir geriye gidişin olduğunu görüyoruz. Beş ayın üzerinde bir zaman geçmesine rağmen başta Hatay olmak üzere yıkımın yoğun yaşandığı kentlerde gündelik yaşamın sürdürülmesi için çok sayıda elzem sorun hâlâ çözüm bekliyor.

Diğer taraftan gündelik yaşamın normale döndüğü yönünde oluşturulan algının da etkisiyle ülkenin geri kalanında deprem, gündemin arka sıralarına geriledi. İlk günlerdeki duyarlılık ve farkındalık yerini bir kez daha unutmaya bıraktı. Yeniden yapılanmaya yönelik ilgili kurumlar üzerinden atılan adımlar ise aynı hataların tekrarlanacağına yönelik kaygıları artırıyor. Zemin katlarda ticaretin yasaklanması gibi bazı tartışmalı söylemler hızla terk edilirken, binalardaki çıkmaların sınırlandırılmasına yönelik düzenlemeler imar yönetmeliğinde yapılan değişikliklerle mevzuata girmiş oldu. Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle orman ve meraların imara açılabilmesine yol verildi. Yine bir başka kararname ile şehir planlama süreci baypas edildi. Son olarak Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhaseki riskli binaların dönüşümü için 6306 sayılı kanunla getirilen malikler arasında 3'te 2'lik uzlaşma zorunluluğunun %50'ye çekileceğini duyurdu.

İlgili mevzuatta yapılan değişiklikler teker teker değerlendirilebilir. Ama galiba sorun da tam bu noktada. Ortada bütüncül bir kentleşme/imar mevzuatı yok! Bütüncül yapısal düzenleme beklentilerini de boşa çıkaran, zaten yamalı bohçaya dönüşmüş mevzuata yeni yamalar, yeni istisnalar ekleniyor! Günün sonunda inşaat sektörünü kentleri depreme karşı dayanıklı hâle getirmek için değil depremleri inşaat sektörünü tetiklemek için kullanan anlayış bir kez daha iş başında ve sürecin kazananı rantçı sektörler olmaya devam ediyor.

Gündelik hayatlarımızı, geleceğimizi yıkıcı bir şekilde etkileyen ve en çarpıcı sonuçlarını İstanbul gibi metropollerde gözlemlediğimiz çoklu krizler İPA İstanbul dergisinin kapak konusu oldu. Krizlerin bedelleri var ve geniş bir kaybeden kesim yaratıyor. O nedenle merkez ve yerel düzeyde krizlerle yüzleşecek etkili politikalara ihtiyaç var. Öte yandan söz konusu krizlerin merkezi yönetimle yerel yönetimler arasında politika tercihleri nedeniyle ciddi gerilimlere de yol açtığını biliyoruz. Bu gerilimler kimi durumda ekoloji kimi durumda sosyal politika alanlarında kendini gösteriyor. Dosya konumuzda ise önümüzdeki dönemde depreme hazırlıklılık sorunu çerçevesinde gündemimizde yer tutması kaçınılmaz olan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun var. Diğer bölümlerimiz bu iki temayı destekleyecek içeriklerle yine dopdolu.

Kazananın yine her şeyi aldığı bir dönemde, sözü daha fazla kaybedenlere verme zamanı.

İMTİYAZ SAHİBİ

Emrah Şahan (BİMTAŞ Boğaziçi Peyzaj İnşaat
Müşavirlik Teknik Hizmetler San. Tic. AŞ Adına)

YAYIN YÖNETMENİ

Nazım Akkoyunlu (Sorumlu)

TASARIM KONSEPTİ VE YAYIN KİMLİĞİ

Tuğçe Tunç

YAZI İŞLERİ

Baran Alp Uncu, Berkan Özyer,
Caner Murat Doğançayır, Elif Sidar Ökdemir

YAYIN KURULU

Akif Burak Atlar, Begüm Özden Fırat,
Çağhan Keskin, Eda Ünlü Yücesoy, Elif Avcı,
Ferhan Gezici, Fırat Genç, Gökçer Okumuş,
Gürkan Akgün, H. Tarık Şengül, İclal Dinçer,
Mert Arslanalp, Murat Şeker, Mustafa Sönmez,
Zelal Yalçın

DANIŞMA KURULU

Bekir Ağırır, Emrah Çoraman, Enis Köstepen,
Erden Attila Aytekin, Fatih Terzi, Feyyaz Yaman,
Haluk Gerçek, Hatice Kurtuluş, Kemal Kılıç,
Mikdat Kadioğlu, Nihat Tekdemir,
Nuran Zeren Gülersoy, Ümit Şahin, Yüksel Taşkın

KATKIDA BULUNANLAR

Demo Lab Fotoğraf İnisyatifi

SON OKUMA EDİTÖRLERİ

Ali Servet Etkin, Suat Hayri Küçük

İDARİ SORUMLU

Nilay Özger 0 (212) 245 99 00

KAPAK GÖRSELİ

Ezgi Arslan

BASKI VE RENK AYRIM

Seçil Ofset • 100. Yıl Mahallesi Matbaacılar Sitesi
4. Caddesi No: 77, Bağcılar/İstanbul
0 (212) 629 06 15 Sertifika No: 44903

DAĞITIM

İstanbul Büyükşehir Belediyesi • Kültür AŞ

İLETİŞİM

İstanbul Planlama Ajansı • Basınköy Mahallesi
Valilik Yolu Caddesi No: 2 Florya Bakırköy/İstanbul
dergi@ipa.istanbul • ipa.istanbul/dergi

BİMTAŞ • Evliya Çelebi Mah. Meşrutiyet Cad.
Eski TÜYAP Binası No: 50 34430 Beyoğlu/İstanbul

ISSN:2757-797X

Yerel, süreli, 3 aylık yayın. İPA İstanbul dergisinin tüm telif hakları İBB'ye aittir. Dergide yayımlanan yazı ve fotoğraflardan, yayıncının izni alınarak ve kaynak belirtilerek, tam veya özet alıntı yapılabilir.

KRİZLER KARŞISINDA YEREL-MERKEZ İLİŞKİSİ VE ALTERNATİFLER

METROPOLÜN KÜRESEL KRİZLERİ **H. TARIK ŞENGÜL 8**

KRİZLER ÇAĞINDA YÖNETİŞİM: MERKEZ-YEREL

GERİLİMİNİ AŞMAK ÜZERİNE **OSMAN BALABAN 12**

“ALTERNATİF SİYASETİN, SÖYLEM VE EYLEM

TUTARLILIĞI İÇİNDE KALARAK, SİYASETİN SADECE

“ÇILGIN PROJE”, İNŞAAT VE DAHA DA ÖNEMLİSİ

İSTİHRAÇ OLMADIĞINI ANLATMANIN YOLLARINI BULMASI GEREK.”

SEMA ERDER 16 EKONOMİK BOYUTUYLA 6 ŞUBAT DEPREMLERİ

EBRU VOYVODA 20 YEREL YÖNETİMLERDE

TEMSİLİYET KRİZİ VE KATILIMCI KENTLER

CEREN ERGENÇ 24 CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET

SİSTEMİ KISKACINDA TÜRKİYE EKONOMİSİ:

SERMAYEYİ İHYA EDEN BENZERSİZ BİR

“BÖLÜŞÜM” ŞOKU **ALP ERİNÇ YELDAN 28**

KOLEKSİYON İSTANBUL ŞEHREMANETİ MECMUASI

İBB ATATÜRK KİTAPLIĞI YAYINLAR BİRİMİ 32

DOSYA · 6306: KENTLERİMİZİ DÖNÜŞTÜREN BİR

KANUNUN 12 SENELİK MUHASEBESİ MERKEZ-YEREL

KISKACINDA KENTSEL DÖNÜŞÜM **TUNA KUYUCU + MİRAY ÖZKAN 42**

6306 SAYILI YASA ÜZERİNDEN

KENTSEL DÖNÜŞÜM SÜREÇLERİNİ

OKUMAK: TMMOB ŞEHİR PLANCILARI

ODASI PERSPEKTİFİNDEN İSTANBUL

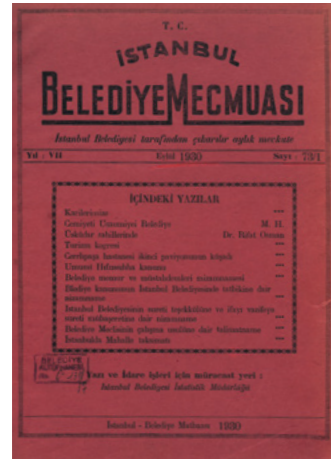
ÖRNEĞİ **BEDEL ESMA EMRE + İDİL**

AKYOL KOÇHAN + GÖKTUĞ YENİ +

SEDANUR GEZER 48 KENTSEL DÖNÜŞÜMDEN BARINMA KRİZİNE 6306:

SORUN MU ÇÖZÜM MÜ? **MURAT YÜN 54** KENTSEL DÖNÜŞÜM NEDEN

YAPILAMIYOR? **AHMET SUVAR ASLAN 58**



EKOSİSTEM İSTANBUL'DA KUŞLARI

İZLEMELER İBB KENTSEL EKOLOJİK

SİSTEMLER ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ,

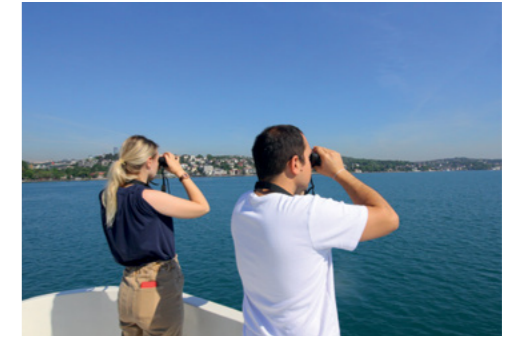
YABAN HAYATI ŞEFLİĞİ **62**

METROPOL MESELELERİ

DUVARLARIN SESİNE KULAK VERMEK; MURAL VE GRAFİTİNİN MEKÂNI

MELİKE AVCU 64 SOSYOLOJİK BİR OYUN SAHASI OLARAK KENTE BAKIŞ

BÜŞRA NUR HUKA 70 KENTİ HİSSETMEK: KENT GÜNLÜKLERİ



İZEL KARACA 74 KENT VE MEKÂNA KULAK

VERMEK: MÜZİK, RİTİM VE HAFIZA

SÜHEYB KURT 78 OLASI BİR İSTANBUL

DEPREMİNE HAZIRLANIRKEN AÇIK VERİ

KAYNAKLARINA DAYALI HARİTALAMANIN

ÖNEMİ **ÖZLEM ÜNVER GÖÇER 82**

MONİTÖR39 SİSMOGRAF **NİLAY ÖZGER + TUĞÇE TUNÇ 88**

SAHADAN “FEMİNİST DAYANIŞMA VE POLİTİKA,

KRİZLERİ SÖNÜMLEMENİN DEĞİL, KRİZİ YARATAN

ZEMİNİ ORTADAN KALDIRMANIN VURGUSUNU

YAPIYOR.” AFET İÇİN FEMİNİST DAYANIŞMA **90**

“HAYVANLARIN BU DENLİ KOORDİNE VE AĞ

HARİTALARIYLA ÇALIŞAN BİR DAYANIŞMA AĞIYLA

KURTARILMASI, TÜRKİYE'DE İLK KEZ 6 ŞUBAT

DEPREMLERİYLE GERÇEKLEŞTİ.” **DÖRT AYAKLI ŞEHİR 92** “DAYANIŞMA BİR

TOPLUM İÇİN YAŞAMSAL BİR ERDEM VE ÖVÜNÇ KONUSU;

FAKAT KAMU KESİMİNİ SORUMLULUKLARINI YERİNE

GETİRME KONUSUNDA DAHA FAZLA ZORLAMALIYIZ.”

KARAÇAY KOORDİNASYONU 96 “PSİKOLOJİK

DESTEĞİN ETKİN BİR BİÇİMDE SAĞLANABİLMESİ İÇİN

ÖNCELİKLE BUNUN UZUN BİR SÜREÇ OLDUĞU AKILDA

TUTULMALI.” İSTANBUL PSİKODRAMA DERNEĞİ **98**



KENT GÜNDEMİ KENT İÇİ ULAŞIM
REFORMU BUĞRA GÖKCE **100**

İSTANBUL GÜÇLENİYOR EMRAH ŞAHAN **104**

BÜYÜKŞEHİR HAFIZASI "BELKİ

10 M²'LİK BİR ALANIN İÇİNDE BİR DİREĞİN

ÜSTÜNDE SENSÖRLERİMİZ VAR. BAKSAN,

DİKKAT ETSEN VEYA TRAFİKTE DURSAN GÖRÜRSÜN AMA HIZLICA GEÇİP

GİDİNCE GÖRMÜYORSUN." **106**

GÖSTERGE AFET BÖLGESİNDE BİR

DAYANIŞMA KESİTİ **112**

AKADEMİ İSTANBUL'DAKİ İTFAİYE

İSTASYONLARI İÇİN COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMLERİ

İLE ERİŞİLEBİLİRLİK ANALİZİ ANIL OĞUS +

ÖMERCAN ÖZEN + ALPER ŞAHİN + MEHMET MERT AKDEMİR + YİĞİT

AKTAŞ + SEDA NUR KARA + GAFUR SEMİ ŞENGÜL + BÜŞRA YALMAN +

ARZU YILDIZ + HİMMET KARAMAN + TURAN ERDEN **114**

SAYAÇ **118**



HATAY'DA İYİLEŞME VE YENİDEN YAPILANMA SÜRECİNDE BİR ARADAYIZ!

Hataylılar, yerel yönetimler, kamu kurum ve kuruluşları, uzmanlar, üniversiteler ve sivil toplumla birlikte şehrin geleceğini hep birlikte planlamak ve kararlar almak için adım atıyoruz. Hatay Planlama Merkezi yakında açılıyor.



İÇİNDEKİLER



Krizler Karşısında Yerel-Merkez İlişkisi ve Alternatifler

Yaşamı savunmakta zorlanıyoruz. Bırakın insanlık onuruna yakışır bir refah seviyesinde yaşamayı barınmadan gıdaya erişime, eğitime, sağlığa kadar hemen hemen tüm temel ihtiyaç alanlarında çevresel ve sosyoekonomik bir dizi adaletsizlik ve eşitsizlik yaşıyoruz. İklim değişikliği, artan yoksulluk gibi süregiden krizlerin üzerine pandemi, deprem gibi kökeni doğa görünümlü felakete dönüşen fakat sebebi insan yapısı olan olaylar hızla çoğalıyor. Bu gidişat tüm canlıların hayatını ve sağlığını olduğu kadar sosyal, kültürel ve ekonomik olarak tüm varlıklarını da tehdit ediyor. İnsan yapısı olan ve eş zamanlı gerçekleşen krizler, en çok yine insanlar tarafından yapılan ve doğayla mücadeledeki hâkimiyet alanı olarak görülen kentler için risk oluşturuyor.

Bu durum, kentleri ve içerisindeki yaşamı nasıl kurduğumuz, planladığımız ve yönettiğimiz ile doğrudan ilgili. Şu anki hâliyle kentler, mevcut güç eşitsizlikleri üzerinden ekonomik anlamda kâr ve birikim elde etmek, siyasi ve sosyal olarak da hâkimiyet kurmanın aracına dönüşmüş durumda. Türlü adaletsizliklere ve krizlerin yıkıcı sonuçlarına her boyutuyla maruz kalanlar ise kendi yaşamlarını ilgilendiren kararlarda söz sahibi değil. İşaret edilen yerel demokrasi sorununun kilit öneme sahip unsurlarından biri de yerel yönetimler. Kabaca bir tanımlamayla, yerel yönetimler diğer tüm tabandan gelişen sivil oluşumlarla beraber kentlilerin yaşam alanları hakkında söz söyleme araçlarının başında geliyor. Yerel yönetimlerin demokratik yönetim içerisinde alabileceği roller gerek genel siyasi yapıların içerisindeki konum ve ilişkileri gerek kendi amaçları ve yapısı gerekse sivil toplum ile kurduğu ilişkilerin niteliğiyle belirleniyor.

Tarihsel olarak bakıldığında Türkiye'deki yerel yönetimlerin merkezle ilişkisi birçok sorunu barındırıyor. Son derece merkezi bir siyasi yapıya sahip olan Türkiye'de merkez, yerel yönetimleri her daim kontrol edegeldi. Diğer yandan yerel yönetimler de buna uygun yapı ve politikalarla kendini var kılabilirdi. Kısaca merkez-yerel yönetimler bağlantısı nezdinde gücün ilkinin lehine olduğu ama aynı zamanda her iki tarafın da karşılıklılık içerisinde birbirinden beslendiği bir ilişki ile karşı karşıya kaldık. Son dönemde ise artan merkezleşme ve otoriterleşmeyle beraber merkezin baskı ve kontrolü iyice arttı. Kayyum atamadan bütçesel ve idari kısıtlama ve engellemelere kadar birçok farklı baskı ve kontrol yöntemiyle yerel yönetimler giderek dışlandı. Sonuç olarak kentler yaşamaları giderek güçleşen, iklim değişikliği, salgın hastalıklar ve afetler gibi son yıllarda gündelik hayatımızı doğrudan etkileyen olaylarla karşı karşıya kalan yerler durumundayken bu dışlanma daha da görünür hâle geldi. Yine aynı dışlanmışlık nedeniyle de yaşam alanlarımız kentler sarsıntılara direnemeyip neredeyse tamamen yıkılan, temel ihtiyaçlarımıza karşılık bulamadığımız ve yaşamaları zor mekânlara dönüştü. Yerinden yönetim ilkesini hayata geçirme sürecinde bu çabanın karşılayacağı tüm bu sorunlara, toplumsal kesimlerle kamu arasındaki ve yerelden merkeze çeşitli kamular arasındaki ilişkiye iddialı yaklaşımlar geliştirmek elzem hâle geliyor.

İstanbul Planlama Ajansı, İstanbul Vizyon 2050 Strateji Belgesi ve Eylem Planları ile eş zamanlı krizlerin yaşandığı 21. yüzyılda çözümü, sürdürülebilirlik ve refahı sağlamayı hedefleyen yeni bir yerel yönetim anlayışında gördü. Kenti anlama, analiz etme ve geleceğe dair fikir yürütme çerçevesi olarak temel alınan iç içe geçmiş ve birbirini tetikleyen farklı alanlardaki krizler bu belgede şu şekilde sıralanıyordu: ekonomik/ finansal, ekoloji, toplumsal refah, kentsel yapı/ çevre, sınır/mülteci ve demokrasi/yönetim. Bu dosyada söz konusu krizleri ve bunlara yönelik yerel demokrasiyi baz alan çözüm arayışlarını incelemeyi hedefliyoruz.

